

1997

OVER RECENT NEGATIVISME & VERBASTERD INTELLECT

Recensie van *Mba Kajere* #1 (1996) en *Arcade* #5 (1997), door Baukje Prins in *Krisis. Tijdschrift voor Filosofie* (#66, 1997).

Voorjaar 1996 verscheen het eerste nummer van *Mba-Kajere*, een, volgens de redactie, 'verhalend en theoretisch plunderschrift', waarin mensen aan het woord komen 'die hebben besloten of ondervonden dat er voor hen geen plaats is in onze spektakelmaatschappij'. Het blad bevat een heterogene verzameling teksten en illustraties, waarin politiek en kunst, 'hogere' en 'lagere' cultuur moeiteloos met elkaar verweven zijn. Zo vinden we een verslag van Bill Brown over de wijze waarop de New Yorkse *krakers-scene* de media in hun zucht naar 'spektakel' wist te overtroeven, lezen we over de invloed van Bataille in 'de pornologische acinema' van Ian Kerkhof (Henk Oosterling) en in Elfriede Jelineks roman *Lust* (Nathalie Houtermans), wordt Bachtins notie van het carnaval uitgeprobeerd op het fenomeen van de *underground comics* (Jan de Pauw), en schrijft Hakim Bey een lang uitgesponnen 'Utopia Blues', waarin hij nadenkt over de plaats van de muziek in westerse en oosterse culturen. Hoewel het tijdschrift qua vormgeving (wilde zwart-wit collages, veel strip-achtige illustraties) en romantisch-anarchistische uitspraken ietwat gedateerd aandoet, is het toch onmiskenbaar een product van de jaren negentig. De speelse opmaak gaat niet ten koste van de leesbaarheid van de teksten. De veevuldige verwijzingen naar en connecties met *cyberspace* zijn opvallend: waren in de jaren zeventig 'ondergrondse' artikelen vaak anoniem, of hooguit ondertekend met een voornaam, de meeste auteurs van dit blad zijn voor de lezer direct aan te schrijven op hun e-mail adres. De bijdragen zijn informatief, doorwrocht, en goed geschreven, terwijl de kritische inzet niet verwordt tot gemakkelijke kretologie.

'Het land van belofte' is het thema van het vijfde nummer van *Arcade*, het 'Jaarboek van de Academie voor Ambulante Wetenschappen'. Het boek oogt iets serieuzer dan *Mba-Kajere* ('Zij stelt zowel aan de ambulantie als aan het wetenschappelijke karakter van de Academie zulke hoge eisen, dat ze er vrijwel in geslaagd is iedere vorm van humor uit te sluiten', vermeldt de begeleidende brief van de uitgever), maar intussen is de verwantschap groot. Namen van auteurs keren terug: zo schrijft Robert Kurz over de ineenstorting van de geldeconomie, en zijn maar liefst drie bijdragen opgenomen van Hakim Bey, die een aantal van zijn utopische 'zones' verkent (zoals de utopische 'topos' van de DOZ - de Definitief Ontoegankelijke Zone, of de AAZ - de Antarctische Autonome Zone). De gestencilde vormgeving verwijst evenzeer nostalgisch naar de jaren dat de verbeelding aan de macht leek. De oplage is zelfs beperkt en genummerd, hetgeen van *Arcade* op voorhand een 'collectors item' lijkt te willen maken. Maar het belangrijkste punt van overeenstemming met *Mba-Kajere* is natuurlijk de kritisch-utopische inzet. *Arcade* biedt, volgens het voorwoord, een 'rijkgeschakeerd overzicht van recent negativisme'. Want: 'de toekomst is voorlopig in handen gevallen van de mensen die berekenen wanneer waar wat en volgens welk model zal plaatsvinden als we even niet opletten. Alleen het land van belofte blijft buiten hun bereik' (7). Drijvende kracht achter

het project van *Arcade* is Bilwet - de Bond voor Illegale Wetenschap. De ideeën van dit schrijverscollectief over de rol van de media en illegale wetenschap vinden hun weerklink in verschillende bijdragen van dit nummer. Van Bilwet zelf is een essay afgedrukt dat, geheel in overeenstemming met de postmoderne tijdgeest, constateert dat de toekomst is aan 'de bastaard', aan degene die vloekt met noties van (raciale of andere) zuiverheid. Het 'verbasterd intellect', volgens Bilwet, 'onderbreekt de grote lijnen die anderen voor uw bestwil hadden getrokken en verpest heldere toekomstdromen. Hij staat aan de kant van de mislukking, waarop het perspectief van goed en kwaad kantelt' (59). We leven nu in een 'Société des Debacles': 'de doorbraak van de stagnatie is de verrassende Wende die de geschiedenis sedert 1989 heeft volvoerd' (61). De auteurs in *Arcade* zijn duidelijk niet bang zijn voor de retoriek van het Grote Verhaal. Maar ze missen de serieuze of megalomane toon die daarbij zo vaak wordt gezet. De plots van hun verhalen zijn onverwacht en creatief. Ze kijken 'zo'n beetje van opzij, vanuit de marges, de verdachte randen naar een fenomeen', zoals een van hen de werkwijze van de 'illegale wetenschap' karakteriseert (19).